

ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ

УДК 911.3: 32 (477.82)

DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.19.3.7>

Андрій КУЗИШИН

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕЛЕКТОРАЛЬНОГО ПОЛЯ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО РЕГІОНУ

На основі опрацювання вітчизняних та закордонних джерел, здійснено дослідження особливостей формування електорального поля. Проведено аналіз існуючих підходів дослідження згаданої проблематики. У проведеному дослідженні врахована електоральна прихильність до всіх основних політичних партій. Нами використовувався поділ партій в п'яти групах, що змодельовано на основі політичних, соціальних та економічних складових. Цілісний суспільно-географічний аналіз виборчих практик дозволить робити прогнози щодо суспільно-політичного розвитку українського суспільства та з'ясувати і запропонувати шляхи подолання електорального розмежування в Україні.

Висновки були зроблені відносно територіальної прихильності електорату, його виборчої активності та передумов ставлення до певних політичних ідеологій. На територіальному рівні була проведена аналітична оцінка результатів виборів.

Групування адміністративних одиниць було здійснено відповідно до рівня формування виборчої культури, що орієнтується на певний ідеологічний напрямок.

Наші дослідження дозволяють відзначити тенденцію поступового вирівнювання виборчої активності і поступової узгодженості регіональної оцінки характеру виборчого процесу, який передбачає формування спільної проблемної області електоральної культури. На основі проведених досліджень, вищу сформованість електоральної культури демонструють області галицького регіону (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська); в східно-подільських областях та областях поліетнічного характеру (Закарпатська, Чернівецька) електоральна культура виступає індикатором процесу соціальної згуртованості навколо певного кола поглядів та ідей, що орієнтуються на проєвропейські та проукраїнські погляди.

Ключові слова: Західноукраїнський регіон, електоральне поле, вибори, електоральна активність, ідеологічна прихильність, партії парламентського рівня.

Постановка науково-практичної проблеми. Механізмом трансформації суспільних відносин в Україні є вибори, як форма вільного волевиявлення населенням (електоратом) свого ставлення до того стану розвитку, який в певний часовий відрізок властивий для держави. Саме тому дослідження регіонального електорального досвіду дозволяє формувати цілісне суспільно-географічне уявлення про формування електорального поля в межах всієї держави або її великих регіонів. Оцінюючи часові проміжки можна відслідкувати зміну електорального поля певної території.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Традиційно розвиток електоральної географії є ознакою загальної демократизації суспільства.

Питання дослідження електорального поля було започатковане в середині ХХ ст. американським професором П. Лазарсфельдом [14].

В країнах світу електоральні поля базуються на кластичних теоретико-методологічних підходах (екологічний, соціологічний, соціально-психологічний, раціонально-інструментальний). Щоправда, такий підхід не завжди підходить для пострядянських держав, що слід пов'язати з нестабільною партійною ідентифікацією, нестійкою соціальною структурою

та регіональною диференціацією.

Українські науковці рекомендують використовувати інтегрований підхід, завдяки якому можна уникнути однобічності та вузькості сприйняття електорального процесу й аналізувати комплекс коротко та довготривалих факторів впливу, що визначають електоральну поведінку (соціокультурну, ідеологічну, інституційну, умов конкретної політичної ситуації тощо).

Територіальні особливості електоральної поведінки, що є основою для формування електорального поля в регіональному розрізі вивчаються багатьма фахівцями. Серед цих праць слід відзначити роботи Ю.Брайчевського [2], О.Вишняка [3], А.Колодій [4], А.Кузишина [5], А.Черкашина [7], Л.Хайдукевича [8] та ін., що стосуються поведінки виборців як окремих регіонів чи окремих виборчих кампаній, так і території України в цілому або всього періоду української незалежності.

В ході проведеного дослідження нами ставилися наступні завдання:

– узагальнення основних підходів до електорального структурування території Західноукраїнського регіону та його місце на електоральному полі України;

– встановлення основних факторів регіо-

нальної диференціації електоральної поведінки;

– виокремлення основних рис формування електорального поля Західноукраїнського регіону в контексті прояву регіональних особливостей.

Аналіз підходів до електоральної регіоналізації території України.

Структурування території України за електоральною ознакою не завжди відображає формальний (адміністративно-територіальний) устрій країни, а тому не завжди є можливість чітко ідентифікувати чи виокремлювати умовні «електоральні регіони». Для кожного з них властива своя електоральна культура, в якій відображаються особливості політичної культури, політичної поведінки і політичної участі, що виявлені в ході виборчих кампаній. Сьогоднішні дослідники даної проблематики мають різні обґрунтування щодо виділення їх кількості і їх число коливається в межах 4-7 одиниць.

За результатами президентських та парламентських виборів 1994-2006 рр. О. Вишняк за критерієм національно-демократичної, проросійської та невизначеної ідентифікації кандидатів та партій виокремив п'ять типів політичних регіонів України: Донбас і Крим; інші південно-східні області; перехідний регіон Північного Сходу та Кіровоградська область; Центральна Україна; Західна Україна [3, с. 334].

В дослідженнях К. Черкашина основою для електоральної диференціації території України є підтримка виборцями «євразійських» чи «прозахідних» політичних сил. Він виокремив на цій основі сім субрегіонів: Галичина, Волинь, Закарпаття, Центр-Захід, Центр-Схід, «більшість індустріальних областей Сходу і Півдня» і «євразійський полюс країни» (Донбас і Крим) [7].

Показники, що впливають на прихильність до партій та сам електоральних процес скурпульозно підбиралися. Показники віку і статі були опущені, оскільки обидва ці традиційні фактори вже привернули велику увагу в літературі. Освіта, її рівень та характер трактуються як показник якби виборців, а також регіонального економічного розвитку. Щоправда, цей критерій часто розглядається в соціологічній літературі як простий статистичний елемент, який використовується для опису профілю осіб, які виражають свою підтримку різним політичним партіям (Dzwończyk, 2006; Wojnicki, 2006).

Формування електорального поля є складним і багатограним явищем. Водночас для

нього властивий динамізм та часова змінність. Це відстежується в підтримці певних політичних сил, ідеологічних уподобаннях, поглядах на становище в країні за базовими питаннями. Основною метою такого дослідження є вивчення електоральної поведінки та вивчення складових, що формують електоральне поле.

Методика проведеного дослідження.

У статті розкрито особливості формування електорального поля областей західноукраїнського регіону через призму результатів виборів до українського парламенту у 2007-2019 рр. Результати виборів потім аналізувалися з урахуванням вибраних соціальних та економічних характеристик, щоб показати потенційні політичні тенденції, які можуть відбутися в найближчому або віддаленому майбутньому.

У проведеному дослідженні врахована електоральна прихильність до всіх основних політичних партій. Результати аналізуються в розрізі адміністративних територій (адміністративних областей та районів). Нами використовувався поділ партій в чотирьох групах, що змодельовано на основі політичних, соціальних та економічних складових: 1) ліві; 2) центристські (ліберальні з проявами популістських поглядів); 3) право-центристські; 4) праві (націонал-патріотичні); 5) ультра-праві. Така класифікація дещо відрізняється від загальноприйнятих та може бути дискусійною і не є єдиним засобом групування політичних партій, що представляють інтерес. Проте більшість математичних методів демонструє, що ця система відображає фактичні відмінності між політичними поглядами і є близькою до поглядів польських дослідників (Kabath, Parysek, 2002). Важливо також відзначити, що терміни «ліві» і «праві» не мають однозначного значення. Обидва терміни можна тлумачити кількома способами, особливо стосовно соціальних та культурних питань, а також строго економічних. Цю проблему детально обговорює T.Zaryski (2002) як в контексті Польщі і Європи в цілому. Серед польських науковців популярна класифікація політичних сил з чотирьох груп (ліві, ліберальні, популістські і праві). Ця типологія зазвичай прийнята в географічних науках (Kowalski, 2003, 2004; Naudukiewicz, 2011) і в гуманітарних науках (Zaryski, 1997). Система ґрунтується на двох незалежних парах цінностей - соціальному консерватизмі та культурному лібералізму, а також на вільних ринкових переконаннях і соціалістичних переконаннях (Kitschelt, 1992; Kabath, Sobczak, 1999).

Пропонований поділ політичних сил на

прикладі України нам видається доречним, адже традиційний поділ на лівих та правих не може в повній мірі відображати реальний стан речей на політичній сфері держави. За відносно коротку історію української багатопартійності досить часто можна було спостерігати міграції партій від популістських до ліберальних чи правих поглядів або від лівих до яскраво популістських. Часто велика кількість партій пропонує досить близькі погляди, ідентифікуючи себе в першу чергу за рахунок власних лідерів. Відповідно виборці досить часто змінюють свої уподобання та не відзначаються системною підтримкою впродовж тривалого часового відрізка.

Власне подібний поділ дав можливість здійснити групування партій за ідеологічною прихильністю та визначити території їх максимальної підтримки. Відносно тривалий період для дослідження даного процесу дозволяє визначити зрушення електорального поля та відповідну підтримку виборців політичної ідеології, що уособлюється певною партією. Групування дозволяє виділити території максимальної та мінімальної підтримки. Інформація, що міститься в цьому дослідженні передбачає всебічне представлення проблеми і не завжди акцентує увагу на часових змінах.

Використання середніх значень допомагає визначити території, які завжди схильні підтримувати певний політичний варіант (порівняно з середнім воєводством), навіть якщо цей конкретний варіант не домінує на політичній арені в даний момент часу з макросоціальних причин.

Виклад основного матеріалу. Територія, яка сьогодні ідентифікується із Західною Україною (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька, Волинська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Вінницька) за роки Незалежності в певній мірі змінилася, хоча ці зміни не такі колосальні, як на прикладі Східної чи Північної частини України.

Історично регіон зазнав кілька суттєвих потрясінь в ХХ ст., які, щоправда, були підготовлені попередніми історичними епохами та політичними впливами. Традиційно найбільш політично стабільними в поглядах є області Галицького субрегіону (Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська області). В них історично закладено давні традиції парламентаризму та демократичних свобод (вибори, формування представницьких органів, національна самоідентифікація); ймовірно, відчувається вплив колишніх державних утворень, до складу яких входили означені території та загальна

традиція освіченості та проукраїнської позиції. Специфічною слід вважати територію Закарпатської області, яка відноситься до найбільш поліетнічних в Україні, а також територією, яка має найвищу в Україні контактність із країнами-сусідами та піддається їх соціокультурному, економічному, політичному та етнічному впливам.

На основі аналізу даних ЦВК [21] можна зробити певні узагальнення, які дозволять судити про формування електоральних полів.

Однією з складових цього процесу є явка виборців. Оцінюючи її, варто наголосити, що населення областей даного регіону відзначається активною громадською позицією. Щоправда, спостерігається стійка тенденція до зменшення числа тих, хто висловив свою думку в ході голосування – в виборах до Верховної Ради 2006 р. участь брали 70 % електорату досліджуваного регіону, в виборах 2007 р. – 67,1 %, у виборах 2012 р. – 66,1 %, у виборах 2014 р. – 59,1 %, 2019 р. – 49,3 %. Водночас, ці показники є суттєво вищими у порівнянні з пересічноукраїнськими (за виключенням показника 2019 р., адже вибори відбувалися в сезон відпусток та значна частина виборців не могла фізично взяти участь у виборах, так як перебувала за межами постійного місця реєстрації) (рис.1).

В розрізі областей також є свої стійкі тренди. Традиційно невисока явка характерна для поліетнічних Закарпатської та Чернівецької областей, де показник участі у виборах є на 7-15% нижчим, ніж в регіоні на даний рік виборів. Високі показники відвідуваності виборчих дільниць властиві для областей Галичини (Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської) – в усі виборчі роки тут спостерігалась явка на 1-11 % вища, ніж в регіоні загалом.

Водночас специфікою відзначалися певні внутрішньообласні території, де показники участі у виборчому процесі суттєво відрізняються від тих, що були характерні для регіону загалом або для певної обласної адміністративної одиниці.

В Закарпатській області в ході електоральних зрізів 2006 і 2007 рр. найнижчою (54-56 %) була явка в Рахівському, Тячівському та Хустському районах, що відзначаються домінуванням дисперсного (розсіяного) типу сільських населених пунктів, які не завжди співпадають з порогом територіальної доступності виборчих дільниць. В ході перерозподілу виборчих округів (джерімендрінгові технології) в 2012 і 2014 рр. стало зрозумілим, що найбільш пасивний електорат властивий для Рахівського та Тячівського районів (33-37 % явки на виборчі

дільниці).

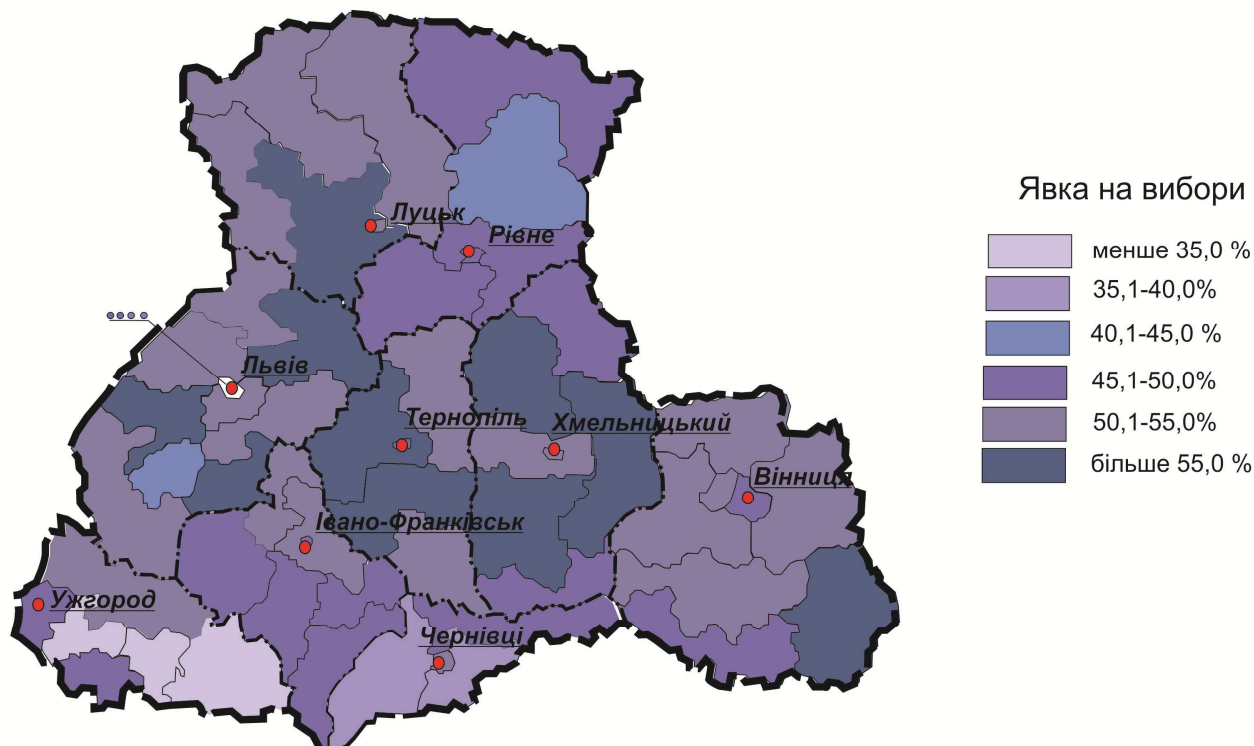

Рис. 1. Показники явки виборців в ході вибору до Верховної Ради України у 2019 році в межах Західноукраїнського регіону (в розрізі виборчих округів)

Найвищі показники відвідуваності виборчих дільниць характерні для адміністративних районів в межах Львівської та Івано-Франківської областей, що межують між собою (Жидачівський, Рогатинський та Галицький). Це дозволяє твердити про значний рівень виборчої дисципліни в межах цих територій. В ході виборів 2006 і 2007 рр. явка на виборчі дільниці тут коливалась в межах 85-79 % від загального числа виборців. Навіть в результаті нового переділу округів ці ж адміністративні райони утримали лідерство за показником участі в голосуванні (65-74 %). В 2019 р. ці області залишилися всеукраїнськими лідерами за кількістю тих, хто взяв участь у виборах (Івано-Франківська область – 54,2 %, Львівська область – 53,4 %).

Дані показники є ознакою чітких трендів, властивих для певних територій Західноукраїнського регіону і підтвердженням, що дані території відзначаються традиціями участі або абсентеїзму щодо виборчого процесу як такого.

Електоральне поле в значній мірі залежить від певної ідеологічної орієнтації.

Підтримка лівих ідеологій.

Західноукраїнський регіон традиційно відзначається низькою підтримкою лівих поглядів і відповідних політичних угруповань. Вже на початку Незалежності в областях цього регіону електорат різко почав відходити від цих

ідеологічних поглядів. Ще в останніх виборах ХХ ст. чітко відслідковувався процес зменшення підтримки цих сил і в 2007 р. показник підтримки в окремих областях досяг критично низького показника. Дана тенденція була дотримана і на виборах 2019 р., коли тільки в межах виборчих округів Чернівецької області ця ідеологія отримала підтримку більш ніж 1 %.

Підтримка ліберальних ідеологій.

Ліберальні погляди населення зазвичай тяжіють до міських населених пунктів. На територіях, де домінують ліберальні та популістські традиційно зміни в розвитку та суспільстві загалом є уповільненими. Там, де є значна частка осіб з загальною та професійною освітою досить суттєвою підтримка правих та популістських сил незначна.

Останніми десятиліттями партії популістського спрямування стали трендовими в багатьох країнах. Часто вони ґрунтуються на ідеях національного та демократичного спрямування, але без використання глибокого ідеологічного базису. Межа між популістською ідеологією та ліберальними поглядами є досить крихка та умовна. Лівоцентриські популістські погляди мають підтримку в регіонах з незначним несільськогосподарським економічним розвитком. На прикладі України слід відзначити зростання популярності цих партій останнім часом, які суттєво розширюють суспільство та «відтягують» на себе колишніх

прихильників націоналістичних (правих) та право-центристських поглядів. Це чітко відслідковується впродовж останніх електоральних зрізів.

Вибори до парламенту 2019 р. продемонстрували домінуючу підтримку саме цих поглядів навіть в електорату Західної України, який традиційно досить консервативний та зорієнтований на інші політичні уподобання. В Україні загалом в ході цих виборів підтримку даній ідеології продемонстрували 65,5 % виборців. В досліджуваному регіоні цей поріг досягли Закарпатська (68,3 %) та Чернівецька (68,66 %) області. Найнижча підтримка була характерна в Львівській (30,08 %), Івано-Франківській (42,21 %) та Тернопільській (43,11 %) областях, що цілком природньо, зважаючи на їх традиційну ідеологічну прихильність.

Праві ідеології.

Для територій, які підтримують праві політичні погляди, властивим є високий показник релігійності населення та вплив церкви загалом. Це особливо відчувається на прикладі Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей. Досить поміркований вплив таких партій в політехнічних областях Західної України (Закарпатській та Чернівецькій). Хоча навіть ці партії, які можуть представляти одну ідеологічну лінію, мають часто локальну підтримку на певних територіях досліджуваного регіону.

Там, де є значна частка осіб з загальною та професійною освітою досить суттєвою підтримка правих. Водночас, в силу збільшення освічених людей ситуація змінюється і прихильність до згаданих поглядів та ідеологій зростає. Щоправда, польські дослідники вважають, що це не є базовим фактором для формування відмінностей між окремими регіонами певної територіями.

Дуже важливим індикатором політичної прихильності слід вважати туризм (цю ідею також пропагують польські дослідники). Якщо території розвивають туризм, вони більш прихильні до ліберальних політичних поглядів (це чітко відстежується на прикладі Закарпатської області, а також сьогодні цю динаміку можна відстежити на прикладі Львівської області, де спостерігається згасання інтересу до націонал-патріотичні сил і підвищення прихильності до ліберальних поглядів).

Також цікавим з позиції аналізу електорального поля є підтримка тих партій, які пройшли до парламенту за результатами голосування.

В 2019 р. партія «Слуга народу» отримала переконливу підтримку практично в усіх

обласних регіонах країни і Західноукраїнський регіон не був винятком, хоча ці показники були дещо нижчими, від пересічноукраїнських (43,16 % проти 39,58 % в Західноукраїнському регіоні). Лише в трьох областях даної території (Закарпатська, Хмельницька, Чернівецька) показник підтримки був вищим, від пересічноукраїнського, а в Львівській області він був найнижчим в Україні (22,03 %; в межах Західноукраїнського регіону тільки в цій області ця партія не отримала підтримки переважної більшості виборців). Соціологічні дослідження свідчать, що це єдина партія серед пулу переможців, яку набагато більше підтримували жінки ніж чоловіки (48 % проти 42 %) [20]. Цікавим є феномен підтримки партії «Слуга народу», яка не позиціонується яскраво вираженою ідеологічною підтримкою. Електоральне поле прихильників цієї партії зміщується з лівоцентристських регіонів в напрямку традиційно правих та правоцентристських регіонів (з якими ідентифікуються західноукраїнські області), які підтримують націонал-патріотичні позиції.

Дуже серйозний дисонанс відносно загальноукраїнських результатів Західноукраїнський регіон має щодо підтримки партії «Опозиційна платформа – за життя» (в середньому по державі – 13,05 %). В жодній з областей цей показник не було досягнуто навіть наближено (найвища підтримка в Закарпатській та Чернівецькій областях – в межах 8-9 %), а в Івано-Франківській області показник був мінімальний (1,37 %) в загальнодержавних масштабах. Такі результати варто вважати реакцією на ідеологію ліберального спрямування, що базується на олігархічній підтримці та несприйнятті тих облич, що уособлюють вказану партійну структуру.

Якщо в державі загалом партія «Батьківщина» отримала загальну третю позицію, то в межах Західноукраїнського регіону в неї було тверде друге місце. В усіх областях регіону пересічнодержавний показник (8,18 %) було перевищено (від 14,67 % в Івано-Франківській області до 9,44 % в Львівській області). Сільське населення представлено в значній мірі в даному регіоні (є області, в яких воно навіть переважає) і саме воно є основним електоратом підтримки партії «Батьківщина» (приблизно 42 %)[20]. Слід нагадати, що області досліджуваного регіону традиційно підтримували цю партійну структуру та завжди з прихильністю ставилися до її лідера, що і відобразилося в отриманих результатах.

Близькою ідеологічно та за кількістю прихильників є партія «Європейська солідар-

ність». В Україні загалом вона отримала дещо більше 8 % голосів виборців, а в даному регіоні цей показник складав 9,84 %. Хоча підтримка електорату цієї партії була досить полярною – з однієї сторони є Закарпатська область, в межах якої партія не пододала прохідний бар'єр (4,58 %), з іншої сторони Львівська область стала лідером регіону і України загалом за показником підтримки цієї партії (19,87 %), а в Івано-Франківській та Тернопільській областях підтримка була в межах 12 % виборців. Такі показники можна обґрунтовувати переконливою вірою та відданістю «свого» електорату даній партії та її ідеології. Також слід відзначити, що в основному прихильники цієї партії мешкають в містах (близько 46 %) [20].

Слід відзначити, що молода партійна структура – «Голос», загалом знайшла свою підтримку в Західноукраїнському регіоні. «Мала батьківщина» лідера партії (Львівська область) надала максимальну підтримку (23,09 %), що є абсолютним результатом в межах України, в той час як в багатьох областях регіону (Вінницька, Закарпатська, Хмельницька) 5-ти % бар'єр не було подолано, – слід констатувати, що погляди цієї партії ще не сформували тут свого електорального поля. Загальні результати, оприлюднені ЦВК твердять, що в межах західноукраїнського регіону цю партію підтримало майже 52 % її прихильників [20].

Таким чином можна узагальнити, що за партії, які пройшли до парламенту (їх було п'ять) в 2019 р. проголосувало майже 76 % виборців Західноукраїнського регіону, що є дещо нижчим від загальноукраїнського показника (понад 78 %), але дозволяє твердити, що кількість електорату, який підтримує партії парламентського рівня практично зрівноважена з загальноукраїнським показником.

Висновки. У регіональному розрізі формування електорального поля є одним з найважливіших чинників формування політичної сцени (драматургії), що безпосередньо впливає на баланс сил в обласних регіонах та місцевому самоврядуванні (громадах чи адміністративних районах).

Для формування електорального поля важливим є співставлення економічних та соціальних чинників з політичною активністю, що відображається участю у виборах.

Черговим складником оцінки цього процесу є електоральна активність у виборах, – цей показник є найвищим в Західноукраїнському регіоні загалом, водночас і тут є області, які мають традиції низької явки (Закарпатська та Чернівецька області).

Ідеологічно регіон є прихильним до правих ідеологій, але остання виборча кампанія продемонструвала можливість популяризації ліберальних ідеологій.

Література:

1. Бакумов О.С. Електоральна поведінка українських виборців в 2010-2014 рр.: кластерний аналіз / О.С. Бакумов // Форум права. – 2016. – № 3. – С. 19-24.
2. Брайчевський Ю.С. Концепція місця як чинника електоральної поведінки та регіональна політична поляризація в Україні // Економічна та соціальна географія. – 2013. – вип. 2 (67). – С. 67-74.
3. Вишняк О. Політична типологія регіонів України: динаміка та фактори змін / Олександр Вишняк // Українське суспільство 1992–2008. Соціологічний моніторинг. – К.: Ін-т соціол. НАН України, 2008. – С. 331–342.
4. Колодій А. Український регіоналізм як стан культурно-політичної поляризованості / Антоніна Колодій // АГОРА. Випуск 3: Україна – регіональний вимір. – Київ: Стилюс, 2006. – С. 69-91.
5. Кузишин А.В. Прояви електоральної культури на виборчому полі областей Карпатсько-Подільського регіону // Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки. – Одеса, 2017. – Том 22. – 30. – С. 162-172.
6. Кузишин А.В. Суспільно-географічний аналіз нарізки виборчих округів та дільниць у першому турі президентських виборів 2019 року (на прикладі західноукраїнських областей) Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної та екологічної науки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, 7-8 травня 2019 року // наук. ред. Л.П. Царик та ін. – Тернопіль: СМП «Тайп», 2019. – с. 111-117.
7. Черкашин К.В. Електоральна поведінка населення незалежної України в регіональних зрізах: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Кирил Валерійович Черкашин; Тавр. нац. ун-т ім. В.І.Вернадського. – Сімф., 2005. – 19 с.
8. Haydukiewicz L. Electoral geography as a new mean of analyzing social change Krakow city and Malopolskie Voivodship case study. Bulletin of Geography socio-economic. Series. No. 15/2011. P. 95-115. DOI: <http://dx.doi.org/10.2478/v10089-011-0007-8>
9. Kabath, E. and Parysek, J.J. 2002: Zastosowanie metod ilościowych w badaniach z zakresu geografii wyborczej. In: Rogacki, H. editor, *Możliwości i ograniczenia zastosowań metod badawczych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*, Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe, pp. 233-242.
10. Kabath, E. and Sobczak, D. 1999: Geografia wyborów do Sejmu RP w 1997 r. In: *Czasopismo Geograficzne*, T. LXX, Vol. 2; Wrocław, pp. 201-220.
11. Kitschelt, H. 1992: The Formation of Party Systems in East Central Europe. In: *Politics and Society*, Vol. 20, No. 1, London: Sage Publications, pp. 7-50.
12. Kowalski, M. 2003: Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdarcia kraju. In: Kowalski, M. editor, *Przestrzeń wyborcza Polski*, Warszawa: PTG, PAN IGIPZ, pp. 11-48.
13. Kowalski, M. 2004: Regionalne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków w latach 1989–2001. In: Markowski, T. editor,

- Przestrzeń w zarządzaniu rozwojem regionalnym i lokalnym, Biuletyn KPZK, Vol. 211, Warszawa: KPZK PAN, pp. 407-430.
14. Lazarsfeld P. The people's choice: How the voter makes up his mind in a presidential campaign [Електронний ресурс] / P. Lazarsfeld, B. Berelson, H. Gaudet // Columbia University Press. – 1948. – Режим доступу до ресурсу: https://books.google.com.ua/books/about/The_People_s_Choice.html?id=SlnIFR02FIC&redir_esc=y.
 15. Abstention and voting behaviour in the 2009 European elections. Analytical summary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: 106 <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20150201PVL00062/Abstention-and-voting-behaviour-in-the-2009-European-elections>.
 16. Huntington S. P. The Political Modernization of Traditional Monarchies [Електронний ресурс] / Huntington // Dædalus. – 1966. – P. 763-788. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.jstor.org/stable/i20026994>.
 17. Zarycki, T. 1997: Nowa przestrzeń społeczno-polityczna Polski. In: Studia regionalne i lokalne, Vol. 23, 56, Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, pp. 3-235.
 18. Zarycki, T. 2002: Region jako kontekst zachowań politycznych, Warszawa: Scholar.
 19. www.bbc.com/ukrainian/features-49133636
 20. dif.org.ua/article/khto-za-kogo-progolosuvav-demografiya-natsionalnogo-ekzit-polu-na-parlamentskikh-viborakh-2019?fbclid=IwAR1Dwb0ZtNljHrF2Wgo9BRN0PCPSD09M8sFc9I6GQDBIOMu-ns3Ze-W0pRw
 21. cvk.gov.ua

References:

1. Bakumov O.S. Elektoralna povedinky ukrainskykh vybortsiv v 2010-2014 rr.: klasternyi analiz / O.S. Bakumov // Forum prava. – 2016. – № 3. – S. 19-24.
2. Braichevskiy Yu.S. Kontsepsiia mistsia yak chynnyka elektoralnoi povedinky ta rehionalna politychna poliaryzatsiia v Ukraini // Ekonomichna ta sotsialna heohrafiia. – 2013. – vyp. 2 (67). – S. 67-74.
3. Vyshniak O. Politychna typolohiia rehioniv Ukrainy: dynamika ta faktory zmin / Oleksandr Vyshniak // Ukrainiske suspilstvo 1992–2008. Sotsiolohichni monitorynh. – K.: In-t sotsiol. NAN Ukrainy, 2008. – S. 331–342.
4. Kolodii A. Ukrainskyi rehionalizm yak stan kulturno-politychnoi poliaryzovanosti / Antonina Kolodii // AHORA. Vypusk 3: Ukraina – rehionalnyi vymir. – Kyiv: Stylos, 2006. – S. 69-91.
5. Kuzyshyn A.V. Proiavy elektoralnoi kultury na vyborchomu poli oblasti Karpatsko-Podilskoho rehionu // Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Serii: Heohrafichni ta heolohichni nauky. – Odesa, 2017. – Tom 22. – 30. – S. 162-172.
6. Kuzyshyn A.V. Suspilno-heohrafichni analiz narizky vyborchykh okruhiv ta dilnyts u pershomu turi prezidentskykh vyboriv 2019 roku (na prykladi zakhidnoukrainskykh oblastei) Mizhdystyplinarni intehratsiini protsesy u systemi heohrafichnoi ta ekolohichnoi nauky. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj 25-richchju vidkryttia spetsialnosti «Ekolohiia» u Ternopil'skomu natsionalnomu pedahohichnomu universyteti imeni Volodymyra Hnatiuka, 7-8 travnia 2019 roku // nauk. red. L.P. Tsaryk ta in. – Ternopil: SMP «Taip», 2019. – s. 111-117.
7. Cherkashyn K.V. Elektoralna povedinka naselennia nezaleznoi Ukrainy v rehionalnykh zrizakh: Avtoref. dys... kand. polit. nauk: 23.00.02 / Kyryl Valeriiovych Cherkashyn; Tavr. nats. un-t im. V.I.Vernadskoho. – Simf., 2005. – 19 s.
8. Haydukiewicz L. Electoral geography as a new mean of analyzing social change Krakow city and Malopolskie Voivodship case study. Bulletin of Geography socio-economic. Series. No. 15/2011. P. 95-115. DOI: <http://dx.doi.org/10.2478/v10089-011-0007-8>
9. Kabath, E. and Parysek, J.J. 2002: Zastosowanie metod ilościowych w badaniach z zakresu geografii wyborczej. In: Rogacki, H. editor, *Możliwości i ograniczenia zastosowań metod badawczych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*, Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe, pp. 233-242.
10. Kabath, E. and Sobczak, D. 1999: Geografia wyborów do Sejmu RP w 1997 r. In: *Czasopismo Geograficzne*, T. LXX, Vol. 2; Wrocław, pp. 201-220.
11. Kitschelt, H. 1992: The Formation of Party Systems in East Central Europe. In: *Politics and Society*, Vol. 20, No. 1, London: Sage Publications, pp. 7-50.
12. Kowalski, M. 2003: Polaryzacja zachowań wyborczych w Polsce jako rezultat cywilizacyjnego rozdarcia kraju. In: Kowalski, M. editor, *Przestrzeń wyborcza Polski*, Warszawa: PTG, PAN IGiPZ, pp. 11-48.
13. Kowalski, M. 2004: Regionalne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków w latach 1989–2001. In: Markowski, T. editor, *Przestrzeń w zarządzaniu rozwojem regionalnym i lokalnym*, Biuletyn KPZK, Vol. 211, Warszawa: KPZK PAN, pp. 407-430.
14. Lazarsfeld P. The peoples choice: How the voter makes up his mind in a presidential campaign [Elektronnyi resurs] / P. Lazarsfeld, B. Berelson, H. Gaudet // Columbia University Press. – 1948. – Rezhym dostupu do resursu: https://books.google.com.ua/books/about/The_People_s_Choice.html?id=SlnIFR02FIC&redir_esc=y.
15. Abstention and voting behaviour in the 2009 European elections. Analytical summary [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu do resursu: 106 <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20150201PVL00062/Abstention-and-voting-behaviour-in-the-2009-European-elections>.
16. Huntington S. P. The Political Modernization of Traditional Monarchies [Elektronnyi resurs] / Huntington // Dædalus. – 1966. – P. 763-788. – Rezhym dostupu do resursu: <http://www.jstor.org/stable/i20026994>.
17. Zarycki, T. 1997: Nowa przestrzeń społeczno-polityczna Polski. In: Studia regionalne i lokalne, Vol. 23, 56, Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, pp. 3-235.
18. Zarycki, T. 2002: Region jako kontekst zachowań politycznych, Warszawa: Scholar.
19. www.bbc.com/ukrainian/features-49133636
20. dif.org.ua/article/khto-za-kogo-progolosuvav-demografiya-natsionalnogo-ekzit-polu-na-parlamentskikh-viborakh-2019?fbclid=IwAR1Dwb0ZtNljHrF2Wgo9BRN0PCPSD09M8sFc9I6GQDBIOMu-ns3Ze-W0pRw
21. cvk.gov.ua

Аннотация:

Андрей Кузишин. ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭЛЕКТОРАЛЬНОГО ПОЛЯ ЗАПАДНОУКРАИНСКОГО РЕГИОНА

На основе обработки отечественных и зарубежных источников, проведено исследование особенностей формирования электорального поля. Проведен анализ существующих подходов исследования данной проблематики. В проведенном исследовании учтена электоральная приверженность всех основных

политических партий. Нами использовался принцип разделение партий в пяти группах, который смоделирован на основе политических, социальных и экономических составляющих. Общественно-географический анализ избирательных практик позволит делать прогнозы относительно общественно-политического развития украинского общества, выяснить и предложить пути преодоления электорального разграничения в Украине.

Выводы были сделаны относительно территориальной привязанности электората, его избирательной активности и предпосылок отношение к определенным политическим идеологиям. На территориальном уровне была проведена аналитическая оценка результатов выборов.

Группировка административных единиц было осуществлено в соответствии с уровнем формирования избирательной культуры, ориентируется на определенный идеологический направление.

Наши исследования позволяют отметить тенденцию постепенного выравнивания избирательной активности и постепенной согласованности региональной оценки характера избирательного процесса, который предусматривает формирование общей проблемной области электоральной культуры. На основе проведенных исследований, более высокую сформированность электоральной культуры демонстрируют области галицкого региона (Ивано-Франковская, Львовская и Тернопольская), а в восточно-подольских областях и областях полиэтничного характера (Закарпатская, Черновицкая) электоральная культура выступает индикатором процесса социальной сплоченности вокруг определенного круга взглядов и идей, которые ориентируются на проевропейские и проукраинские взгляды.

Ключевые слова: Западноукраинский регион, электоральное поле, выборы, электоральная активность, идеологическая приверженность, партии парламентского уровня.

Abstract:

Andrii Kuzyshyn. SOCIAL-GEOGRAPHICAL ANALYSIS OF THE ELECTORAL FIELD OF THE WESTERN UKRAINIAN REGION

Based on the study of national and foreign sources, the peculiarities of electoral field formation were investigated. The article reveals the behaviour of the voters of a certain territory in the context of ideological commitment, electoral activity, conditions and factors that influence the choice of people. Thus a tradition of electoral activity and the collective memory of the party favour is formed. The analysis of existing approaches to the study of the mentioned problems was carried out. Four electoral cadences were chosen for investigation over the period 2006-2019 years. It helped to determine changes in the elections interest (vote), commitment to a certain type of ideology, which was analysed according to a proportion of voting for a group of political parties with close ideological views.

The manifestation of mass political consciousness, which shows itself through the electoral culture, allows us to estimate at the territorial level, the population's attitude to certain ideologies and political orientations. The study considers electoral commitment to all major political parties. We used five groups to divide parties, based on political, social and economic components. A comprehensive socio-geographical analysis of electoral practices allows us to make predictions about the socio-political development of Ukrainian society and to identify and propose ways to overcome electoral delimitation in Ukraine.

The basis of the article is a theoretical and methodological development of leading experts in the field of modern political geography, electoral geography and other sciences that study the peculiarities of electoral processes. There were used such scientific methods of research as analysis and synthesis, statistical, generalization, abstraction and others.

Materials of Central Election Commission were used in this article for the period 2006 - 2019 years.

Conclusions were made regarding certain territorial attachment of the electorate.

Grouping of administrative units was implemented according to the level of electoral culture formation based on certain ideological direction.

Our studies allow to note a tendency of electoral activity gradual alignment and consistency of regional character assessment of the electoral process, which suggests the formation of a common problem field of electoral culture. Based on our research, a higher formation level of electoral culture demonstrate areas of Galician region (Ivano-Frankivsk, Lviv and Ternopil); in east-Podilsk regions and areas of multi-ethnic character (Transcarpathian, Chernivtsi) electoral culture is an indicator of social cohesion process around a particular range of views and ideas, guided by pro-European and pro-Ukrainian views. Stabilization of cultural and political identity and gradual changes therein are shown by comparing dominant political options with selected social and economic data. The comparison should also allow for a reasonable prediction of future gains and losses for each political option.

Keywords: West Ukrainian region, electoral field, elections, electoral activity, ideological commitment, party level parliamentary.

Надійшла 16.10.2019 р.